

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

ETO—YEAR XII

Cena lista: Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., torek, 8. julija (July 8) 1919.

Subscription \$4.00 STEV.—NUMBER 159.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

SOCIALISTIČNA VLADA NA ČEŠKEM.

Dunaj, 7. jul. — V Pragi se je organizirala nova češkoslovaška vlada, ki sestoji iz samih socialistov. Vlastniil Tusar je ministrski predsednik. Demokracije so popolnoma odstranjene. Kramar in Beš, ki sta doslej zastopala Češkoslovaško na mirovni konferenci, sta nadomestena s drugimi delegati. Pričakovati je, da bo nova vlada naklonjena Nemški Avstriji.

IZGREDI V ITALIJI SE NADALJUJEJO.

Polaki pomagajo civilistom pri zapletbi živil in vlada strahoma znižuje cene.

REBELNO GIBANJE V VEČJIM MESTIH.

London, 7. jul. — Po zadnjih poročilih iz Rima se nadaljujejo vežni izgredi v srednji in severni Italiji in pojavljajo se tudi v južnem delu. V Bresciji je bila čeraj ubita ena oseba in več ranjenih, ko so karabinarji streljali na ljudstvo. V Florenciji je mir, da niti ena prodajalica z živili ostala nedotaknjena; vsa živila so zaplenjena in nahajajo se v hladilnih delavskih zbornicah.

Rim, 7. jul. — Revolucionarno socialistično gibanje se širi iz mesta v mesto in v večji po vsej Italiji. V mnogih občinah provincije Bologna so socialistični odbori prevzeli občinsko oblast v svoje roke in dali so naredbe za zaplenbo žil ter znižanje cen.

Živežni izgredi se nadaljujejo v prilju, Popolu, Medoli in Castoru. V Prato in Grossetu, kjer so črna industrijska središča, je generalna stavka.

Milan, 7. jul. — Tukaj so bili veliki izgredi in vplenevanje žil ves dan in v nedeljo. Bilo je več napadov s policisti, toda le par se je bilo ranjenih. Več oseb je bilo aretiranih. Ljudske množice so plenile prodajalnice z živili, mesnice, skladišča siru in obleke. Mestna vlada je sklenila znižati cene živil za polovico.

Rim, 7. jul. — Živežni izgredi so izbruhili v Siciliji in nadaljujejo po vsej Toskaniji in Umriji. Trgovci z živili v Rimu so strogovalni znižali cene za 50%, ker se hoje napadov. Ravno tako so storiili trgovci v Arezzu, Pisi, Livornu, Leghornu, Genovi, Milanu in v Palernu.

V Anconi so se vojaki pridružili civilistom pri zaplenjevanju živil. Polaki so potem dobili svoj delež kruha in vina.

WILSON PRIDE DANES.

New York, N. Y. 7. jul. — Wilsonov parnik "George Washington" priplove jutri (torek) ob treh popoldne v Hoboken.

Kakor se sliši, se je Wilson prejel zadnje dni in namerava se postaviti v New Yorku, kjer bo imel prvi govor, toda gotovega ni še. Ako pojde predsednik na avto v Washington, ko se izstara na suho, pride tja v sredo in petek najbrž stopi pred kongres, kateremu izroči mirovno pogodbo ratifikacijo.

VOJNA FARMARJEV PROTI GLODAVCEM.

Washington, D. C. — Farmarji v Montani so pričeli z resno vojno proti glodavcem. V marcu je poljedelski oddelek na montanskem vseučilišču prodal farmarskim hitrojem petnajst tisoč funtov strupa za pokončevanje škodljivih glodavcev.

Učilišna uprava je dala zgraditi posebno poslopje, v katerem bodo glodavci. Okrajni poljedelski agenti delajo skupno z učilišno upravo pri izbijanju škodljivih glodavcev, pa pomagajo farmarske organizacije.

VSI NAPADI NA PETROGRAD ODBITI.

Trocijski poroča o zmagah; Kolčakovi polki prestopili na sovjetsko stran.

MATERIJALA NE MANJKA V RUSIJI, PAČ PA ŽELEZNIŠKIH VAGONOV.

Budapešta, 27. jun. (zakasnelo). — Leon Trockijski, vojni poveljenik ruske sovjetske republike, je v brezlično-brzojavnem intervjuju s tujakim poročevalcem ameriške časnikarske agencije United Press izjavil sledeče:

"Položaj na mnogih frontah ruske sovjetske republike je različen. Napadi na Petrograd, ki so jih zavezniški pripravljali dolgo časa in s trdnjo pričakovanimi dobri rezultati, so dočela odbiti. S tem faktom se morajo seznaniti vsi tisti, ki vlečejo žice glede na petrogradski načrt.

Na zapadni fronti se menjava sreča. Ententne čete, ki so nadomestile Nemce pod pretvezo, da "osvobodijo male narode", so prisilile novoorganizirane estonske, letske in litvinske rdeče armade na umaknitev proti vzhodu.

Na južni fronti smo temeljito porazili armado Krasnova, katerega so najprvo podpirali Nemci, pozneje pa ententni imperialisti.

Na njegovo mesto je zdaj stopil Denikin, kateremu pošiljajo Angličani strelivo in orožje preko Črnega morja. Denikin je zadnje čase izvajal nekaj uspehov s pomočjo velikih spomladanskih povodnj, ki so zelo ovirale našo ofenzivo; ako bi ne bilo naravnih rek, bi bili Denikina čete davno poginile na severni Kavkazu. Vsi o Denikinovi zmagah so kljub temu zelo pretirane v zavezniških državah.

Poskus hujskanja na vstajo proti sovjetom v Ukrajini je dokrajja ponorel; Ukrajinci so pometli z banditskimi tolpami in zdaj organizirajo dobro disciplinirano rdečo armado.

Kolčakova zimska ofenziva na vzhodu se je končala s porazom na vsej fronti pred šestimi tedni. Kolčak je izgubil v tem času 140.000 štirirajskih milij teritorija in veliko zalogo municije, katero je dobil od entente. Njegove čete so popolnoma demoralizirane in na tisoče vojakov se je pustilo ujeti brez boja. Najboljši Kolčakovi polki so prestopili k nam in zdaj se hrabo bojujejo v naših vrstah. Kolčak, ki je upal, da bo kronan za carja v moskovskem Krenlu, je zdaj primoran iskati krono v sibirskih pustinjah.

Kar se je zgodilo na vzhodni fronti, to čaka naše sovražnike tudi na južni in zapadni. Naše delavske mase rekrutirajo veliko novo armado s trdnim namenom, da porazi sovražnika na vseh straneh.

V Rusiji ne manjka potrebne materiala, toda težave so, ker nimamo dovolj železniških vozov za prevažanje obleke, živil in drugih potrebščin. Vojnega materiala imamo dovolj. Vse vojne potrebščine so pod centraliziranim vodstvom Krasina, dobrega ekonomista in najboljšega ruskega organizatorja.

Mi bi radi izdelovali pluge in poljedelsko ter tovarniško orodje kot pa orožje in strelivo, ali dokler nas ententa sili k temu, bomo nadaljevali z uspešno produkcijo vojnega materiala."

ŽETVE LINČARJEV.

Tuskeget, Ala. — Tukajšnji inštitut za izobrazbo zamorcev poroča, da je bilo v prvi polovici leta linčanih osem in dvajset oseb. Pet in dvajset je bilo zamorcev in trije belopoltniki. Največ oseb je bilo linčanih v državi Mississippi. V tej državi so linčarji umorili sedem oseb.

Število žrtev dokazuje, da je treba izvršiti še precej izobraževalnega dela, da bo linčanje preprečeno.

ZRAKOPLOV R-34 OD PLOVE DANES NAJAJ.

Anglički "nacepelin", ki je prvi preplul Atlantik, se vrne na škotsko.

NAVDUŠEN SPREJEM.

New York, N. Y. 7. jul. — Angliška zračna ladja, R-34, ki je prva preplula oziroma nad Atlantskim morjem, se jutri vrne nazaj na škotsko. Kapitan zrakoplova G. H. Scott je dejal danes, da odplove zgodaj zjutraj in upa, da pride čez morje v treh dneh, ako bodo vetrovi ugodni.

V nedeljo, ko se je R-34 bližal Ameriki, je moral pluti skozi dve hudi nevihti z močnim viharjem, v sled česar je bil precej zadržan in že se je bilo bati nesreče. Kljub temu je imel zrakoplov gazolina še za 90 milj plovbe in poškodbe vsled viharja so skoraj neznatne.

Na zrakoplovu, ki ima dve kabini, je bilo 31 mož, med katerimi je bil tudi 16letni deček, ki se je vtihotopil na balon in katerega so opazili še le, ko je bil zrakoplov 60 milj nad morjem. Zraven moštva je bila na zrakoplovu tudi mačka.

Moštvo je imelo hude čase zaradi slabega vremena in ves čas ni spalo tri do štiri ure.

Zrakoplov se je spustil na suho večer predpoldne na Rooseveltovem letalnem polju v Mineoli, Long Island ob navzočnosti 10.000 oseb. Prvi, ki je skočil z zrakoplova, je bil major John E. Pitcheard, ki se je spustil s parašutom iz višine 2000 čevljev.

Major Scott, ki je vodil mogotno zračno ladjo na prekontinentalnem poletu, je izjavil, da je uspešen polet balona čez morje začrtal novo dobo, ki skreči daljavo in pri nese ožjo vez med Ameriko in Anglijo.

GEORGIJA OSTANE MOKRA, KADAR BO SJALA LUNA.

Atlanta, Ga. — Koliko so vredne prohibicijske postavice za odpravo žganjčija, ki je najbolj škodljivo človeškemu telesu, pove izjava davčnega uradnika G. J. Gantta, ki je dejal, da bodo v državi vedno kuhali žganje na tihotapski način, kakor vedno teče potok Tennesyon.

Dodaj je bilo največ tihotapskega žganja skuhanega v Georgiji in tako ostane tudi v bodočnosti. Davčni uradnik nadaljuje, da bodo Georgiji kmalu sledile druge države v tihotapskem kuhanju žganja, ko bodo pošle sedanje zaloge žganja.

Izjava davčnega uradnika je je značilna, ker uradnik govori na podlagi svojihkušenj. Prohibicionisti so z zmago prohibicije naznanili, da je žganjčije odpravljeno, ker je ustavljen kuhanje žganja, davčni uradnik pa na podlagi svojih praktičnihkušenj priporoča, da oživi tihotapsko kuhanje žganja.

Vojna prohibicija je stopila v veljavo dne prvega julija, ali so dede po časnikarskih vesteh, ni prenehalo vživanje in prodanje opojnih pijač, kajti poročila govore iz raznih mest, da je sedaj videti več pijancev na ulicah, kot pred prvim julijem. Zgodilo se je, kar so pametni ljudje pripovedovali, da se pijančevanje ne more odpraviti s prohibicijo, ampak da sta najboljša in najzanesljivejša sredstva proti neizmernemu vživanju opojnih pijač poduk in izobrazba. Normalen človek, če je poudčen o učinkih alkohola, se ne bo nikdar napil takole, da zapije svojo pamet in ne ve, kaj dela.

ŠIRJE DELAVSKI ORGANIZATORJI ARETIRANI.

Pittsburgh, Pa. — Širje organizatorji Ameriške delavske federacije, ki organizirajo jeklarske delavce po zaključke zadnje konvencije v Atlantic Cityju, so bili v nedeljo aretirani v Braddocku in njihov javni shod je bil razbit.

VROČA BITKA PRIHAJA V SENATU.

Irsko vprašanje in "povelje" z Wall Streeta ima senatorje v škripoh.

MIROVNA POGODBA BO RATIFICARANA.

Washington, D. C. — (Poroča Paul Wallace Hanna.) Ameriški senat bo ratificiral mirovno pogodbo, ampak demokratje bodo imeli prej vročo bitko z republikanci, četudi ne z vsemi, kajti mnogo republikancev bo glasovalo z demokrati vred na "povelje" z Wall Streeta.

Nasprotniki lige narodov imajo dobro orožje zoper svoje nasprotnike in ga mislijo dobro izrabiti. Irsko vprašanje je precej debela kost, ki jo hočejo vreti v vrvež. Nasprotniki lige bodo nedvomno predlagali v senatu, da odobre ustavo lige le tedaj, ako se prizna Irsko kot neodvisna republika. In tedaj pridejo demokratje in republikanci, ki so navezali na Wall Street, v pravo zadrego. Ako ne bodo podpirali predloga, pridejo v nemilost pri svojih irskih volilcih in njih pristajih, ako jo bodo podpirali, tedaj pridejo v navskrižje z angleško vlado.

Nekaj se čuje, da se je Wilson že pripravil, ako bodo kakšne sile iz Irsko republiko v senatu. Senatorji, ki podpirajo Wilsona, so dejali v privatnih pogovorih, da bo predsednik podal formalno izjavo glede na irsko vprašanje, a ta izjava ne bo nič drugega, kakor da je Anglija pri volji dati Irsem kolonijalno vlado, kot jo imajo na primer Kanadčani in Avstralci.

Pristajali Ircev pa že groze, da Wilson ne bo na ta način reševal irskega vprašanja; oni zahtevajo, da Irsko mora biti neodvisna republika, ne pa kolonija pod angleškim kraljem.

Resolucija za priznanje neodvisne Irške bo zelo munača propozicija za senatorje, ki se bodo morali direktno izreči, da li so za svobodo Irške ali proti svobodi — in prihodnje leto so volitve.

PAGANSKI ZAMORCI USTRELEJENI.

Havana, Kuba. — Med zamorci na Kubi je še zelo razširjeno poganstvo, ki tli pod tankim plaščem krščanstva. Nekateri zamorci se ravnotako verjamejo v vraže in zle duhove, kot njih predniki, ki so jih pred par stoletji prilejli iz Afrike v sužnost. Da ta vera v slabe in dobre duhove še ni izginila med njimi, je največ krivo pomanjkanje dobrih javnih šol.

Nedavno so zamorci, ki verjamejo še v poganke šege in navede ubili malo dekletke, ker so jim tako narekovali duhovi. Pet zamorcev so prijeli in odvedli v ječo v Matanzas. Ljudstvo je bilo silno razburjeno vsled tega hudodelstva in bati se je bilo, da ljudstvo linča petorico. Oblasti so odredile, da se petorica odvede na varen kraj, kjer se ni bati linčarjev. Na pot v drugo ječo so skušali zamorci pobegniti, spremljajoči vojniki so jih pa ustrelili.

STAVKA TELEFONISK VINI NA NITI.

Louisville, Ky. — Joseph Lyons, zastopnik "Mednarodne bratovščine električarjev", izjavlja, da so bili izvršeni vsi potrebni koraki, da se pokličejo na stavko telefonistke na jugu, ki so uslužbene pri Bell kompaniji.

MOTORSKI TREN NAPRAVI POT OD OBEŽJA DO OBEŽJA.

Washington, D. C. — Vojaški motorni tren, dolg tri milje, zapusti kmalu Washington, da napravi preizkuševalno vožnjo od morskog obehja do obehja.

Vozil bo po Lincolnovi cesti in vožnja bo trajala šestdeset dni.

NEMCI, KI PRIDEJO NA ZATOŽNO KLOP.

Mackensen, Bulow, Capelle, bavarski Ruprecht itd. bodo postavljeni pred savezniški tribunal.

EKSSEKRONPRINC GROZI S SAMOMOROM.

London, 7. jul. — Friderik Viljem Hohenzollern, bivši prestolonaslednik, je izjavil v intervjuju na nizozemskem otoku, kjer je interniran, da ga zavezniški nikdar ne dobe živega v roke. "Ententa more imeti le moje mrtvo truplo," je rekel ekssekronprinca.

London, 7. jul. — Med obtožbami Nemci, ki jih nameravajo zavezniški dobiti v svoje roke in postaviti pred medzavezniško sodišče zaradi raznih zločinov med vojno, so tudi sledeči:

Bavarski eksprinca Ruprecht, ki je povzročil deportiranje mnogih prebivalcev iz Lilla, Roubaixa, Tureolinge in iz drugih krajev. General Mackensen, obtožen tatvine, požiganja in umorov v Rumuniji.

Bulow, obtožen požiga v Andornu usmrčenja 100 oseb.

Baron von Lancken, vodja političnega departamenta v Bruslu, ki je odgovoren za umrčenje angleške bolniške postrežnice Edith Cavell in angleškega kapitana Fryatta.

Admiral Capelle, ki je odgovoren za barbarsko submarinsko kampanjo.

Majors Manteuffel, obtožen razdejavanja belgijskega mesta Louvain.

Wilhelm Wernher, Max Valentin in Forstner, obtoženi potapljanja belgijskih ladij.

General Olsen von Cassel, ki je odgovoren za zlodejstva v Doberritzu.

General Tesny, odgovoren za usmrčenje 112 oseb v Arlonu.

General Ostrowsky, odgovoren za rop in masakriranje civilistov v Deynu.

General Lyman von Sanders, odgovoren za masakriranje Armencev in Asircev v Turčiji.

Vseh obtoženih Nemcev je 71.

OBDOJEN RADI TIHOTAPSTVA DRAGULJV.

Newark, N. J. — Zvezni sodnik Davis je obsodil Montefiore Kahna iz Elberona, N. J. na dva tisoč pet sto dolarjev denarne globe.

Kahn se je priznal krivim tihotapstva, toda svoje dejanje je zagovarjal, da ga je izvršil iz kavalirstva do neke žene, ki je soproga nekakega ameriškega oficirja, dodeljenega ameriškega poslanstvu v Stockholmu. V zvezi s tihotapstvom je spravil tudi neko rusko baroneso.

Pripovedoval je, da je bil onkraj morja kot zastopnik neke kmečne družbe, kjer se je seznanil s lajtnantom Norman Stinessem. Njegova soproga je kupila dragulje. Odpeljati sta se imela v Ameriko, v zadnjem trenutku je bil pa pozvan, da ostane. Dragulje je imela soproga v kovčegu, ki se je odpeljala s parnikom. Na potu so prosili neko rusko baroneso, da se nakiti z dragulji pri prihodu v Ameriko, barones je pa odklonila. Vsled tega ji je vtihotapil Kahn.

Kahn imenuje tole kavalirski čin navadni ljudje, ki ne potujejo v družbi takih kavalirjev in dam, pa pravijo, da je bilo navadno tihotapstvo.

MRTVAŠNICA V SING SINGU JE OBLJUDENA DO ZADNJEGA KOTIČKA.

Oasing, N. Y. — V mrtvašnici je zasedenih vseh tri in dvajset celice po obsojenih, ki so obsojeni, da umro na električnem stolu. Zadnji je prišel v vanjo tri in dvajsetletni Chester B. Cantine.

Kaznenci imenujejo oddelek ječe mrtvašnico, v kateri čakajo obsojenici, da jih povedejo na električni stol.

IZGUBA ZA VINOGRADNIKE VSLED PROHIBICIJE.

Vsa izguba se ceni na milijone, 170.000 akrejev sveta nič vrednega valed prohibicije.

PROHIBICIJA VZROK IZSEKJEVANJA.

Sacramento, Cal. — Priporočili so razne metode, po katerih se vinogradniki obvarujejo škode, ki jim jo je prinesla prohibicija.

V Kaliforniji je na 170.000 akrih zasadena vinska trta. Ti vinogradniki so s svojim ipripravami vredni pet in dvajset milijonov dolarjev. Vinogradniki so v zadnjem letu prejeli iz svojih vinogradov okoli deset milijonov dolarjev. Če hočejo vinogradniki odpraviti trte iz svojih vinogradov, tedaj potrebujejo za to delo najmanj dva milijona dolarjev.

Ali računili je treba tudi s faktom, da postoje v Kaliforniji takozvani suhi vinogradi. Na tej zemlji sploh ne rodi druga stvar, kot vinska trta. Tako izjavljajo vrtnarji, ki so mojstri v svoji stroki. Ta svet bi bil popolnoma izpuhjen za vrtnarstvo. V dolinah Sacramento in San Joaquin bi zezelo po sodbi teh strokovnjakov najmanj deset let, da bodo pridelovali rožine mesto vinskega grozdja. Stroški za vsak akre so preračunjeni na sto petdeset dolarjev. Kjer pa pridelujejo vinske grozdje na suhem svetu, bodo morali popolnoma opustiti vinograde.

Kdo bo odškodoval te vinogradnike? Ali prohibicionisti?

Veleposelniki, ki imajo svoje vinograde na suhem svetu, bodo se na kakšen način pretrpeli to izgubo, za malo posrednike je pa prohibicija tak udarec, da bodo prišli na kant, če jim država ne pomaga.

Kje bo država dobila denar, da pomaga vinogradnikom? Ali ga ne prejela od ljudstva? Če se država odloči za pomoč vinogradnikom, tedaj so prohibicionisti zakrivil, da so breme odložili na ljudstvo.

Ze letos čaka vinogradnike velika izguba, kajti tudi navadnemu človeku je jasno, da ne bodo mogli iz vsega grozdja kuhati soka. Grozdje bo segnilo v vinogradih, ali pa bodo vinogradniki prisiljeni ga prodati po smešno nizki ceni.

Blagoslov, ki ga prinaša prohibicija ljudstvu, je čimdalje oči viden.

Poleg tega blagoslova prohibicija širi tudi nezadovoljnost med delavskimi sloji, ker čitajo, kako so se bogatini pripravili za veliko snižo z ogromnimi zalozami opojnih pijač. Iz Teksasa je došla vest, da se vrne večje število belgijskih družin v stari kraj. To je šele začetek, ali kmalu se bo število izseljenikov v Evropo in druge bolj liberalne dežele, v katerih ne poznajo prohibicijske nestrpnosti, pomnožilo.

Tako vidimo, da je prohibicija tudi faktor, ki ustvarja nepokoje med ljudstvom, čeprav so prohibicionisti v svojem fanatizmu trdili, da zavladajo najlepša zadovoljnost.

UMORJENEGA BANDITA SO NAŠLI V KANALU.

Chicago, Ill. — Iz odvodnega kanala so potegnili truplo Santo Orlanda, o katerem sodijo, da je vodil tolovaje, ki so pri roparskem napadu umorili salunarja Andrew P. Bowmana in njegovega gosta Ben Wendela. Njegovo truplo je bilo preluknjano od enajstih krogel.

Njegov svak je spoznal v truplu Orlanda. Policija sodi, da je bil Orlando umorjen od svojim tovaršev, ker so se bali, če bo aretiran, da jih izda.

VREME.

Chicago in okolica: V torek jasno in gorkeje. Južnovzhodni vetrovi. Solnce izhaja ob 5:22, zahaja ob 8:28.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Junija 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovito je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ŠTATISTIKA GOVORI.

Ameriški delavski department ima svoj statistični odelek, ki ni posebno priljubljen pri privatnih podjetnikih, ker dostikrat dožene s številkami resnico, ki je zelo neprijetna reč za privatne podjetnike.

Tako je delavski department na pr. dognal, da potrebuje povprečna družina \$2,500 (dva tisoč pet sto dolarjev) na leto, da se pošteno preživi. Te številke govore, da mora družinski oče zaslužiti to vsoto, če hoče, da družina živi po ameriškem običaju.

Strokovno organizirani delavci prav dobro razumejo, kaj pomeni živeti po ameriškem običaju in zagadel je eksekutiva "Ameriške delavske federacije", kot zastopnica ameriškega strokovno organiziranega delavstva, izjavila po podpisnem premirju, da se ne sme znižati delavska mezda.

Prav nič se ne bomo zmotili, če rečemo, da ameriški delavci, pa naj delajo z rokami ali z umom, ne zaslužijo povprečno po dva tisoč pet sto dolarjev na leto. Ameriška delavska federacija je izjavila, da bo treba v mnogih slučajih še povišati mezdo, če hočemo, da bodo ameriški delavci živeli po ameriškem običaju.

Seveda so privatni podjetniki drugega mnenja in pravijo, da je treba znižati najprvo mezde, če hočemo, da se znižajo cene blaga na trgu. Podjetnikov ne muči skrb, da mogoče njih družine ne bodo živele po ameriškem običaju, če govore, da je treba znižati mezde, ampak njim gre v prvi vrsti za povečanje dobička. Ali stvar je jasna kot beli dan, da se mezde ne morejo znižati, dokler ne padejo cene.

Ce hočemo, da bodo delavci živeli tako, kot se spodobi, da žive ljudje, tedaj mora vsak delavec povprečno zaslužiti na leto po dva tisoč pet sto dolarjev, pri tem se pa ne smejo povišati cene za življenjske potrebščine, kajti kakor hitro se povišajo cene, se mora povišati tudi delavec zaslužek, da bo lahko živel kot človek.

Vsem, ki vpijejo, da so delavske mezde previsoke, pa prav toplo priporočamo, da pazno preštudirajo številke, ki jih priobči delavski department in ki pokazujejo, koliko potrebuje delavska družina, da se pošteno preživi po ameriškem običaju.

Privatni podjetniki in dobrotvorstvo. — Časniki, dnevnik, tednik in mesečnik, ki zagovarjajo privatne interese, prav radi zapojejo visoko pesem o dobrotvorstvu, ki ga izvršujejo privatni podjetniki napram delavcem.

Tako pesem o podjetniškem dobrotvorstvu so peli listi tudi avtomobilskim tovarnarjem v Toledu. Kdor je sodil tovarnarje po tej pesmi, bi mislil, da so človekoljubi, ki ne najdejo para na svetu. Medtem ko se je razlegala visoka pesem o podjetniškem dobrotvorstvu, je bilo okoli šestnajst tisoč delavcev izprtih, ker so zahtevali, da se uvedejo v tovarnah dobrotvornih privatnih podjetnikov človeške razmere.

Delavci sploh ne potrebujejo nobene miloščine in dobrotvorstva. Delavci zahtevajo poštene mezde, da bodo lahko preživeli sebe in svoje družine tako, kot se spodobi, da žive ljudje v stoletju pare in elektrike. V tovarnah zahtevajo delavci, da se uvedejo človeške razmere in odpravijo suženjske, za dobrotvorstvo se pa lepo zahvalijo, ker vsaka miloščina ponižuje človeka in njegov človeški ponos.

Kdo skrbi za razširjenje nepokoja med ljudstvom? — Ko so imeli v illinoiski legislaturi razpravljati o predlogi, ki prepoveduje državnim sodiščem izdajati sodnijske prepovedi ob času stavk, je tajnik podjetniške organizacije razposlal tovarnarjem v državi pisma, v katerih je bilo zapisano:

Unijski delavci bodo tam v velikem številu in vpliv enega tovarnarja je enak vplivu pet in dvajsetih delavcev."

Vsak delavec, ki je le kedaj pogledal v ustavo, ve, da morajo biti pravice vseh ljudi v Ameriki enake, da ima zakonodajni zbor zastopati vse državljane in da sprejemati take postavbe, ki jih večina državljanov želi.

Ce tajnik podjetniške organizacije opozarja podjetnike v pismu, da en podjetnik velja za pet in dvajset delavcev, tedaj opozarja delavce, da so podjetniki prve vrste državljan, delavci pa druge vrste.

Navzlic takim dogodkom se pa ljudje čudijo, zakaj narašča nepokoj med ljudstvom. Za naraščanje pokoja pridno skrbe nazadnjaški tajniki podjetniških organizacij, ki sodijo v srednji vek, ne pa v dobo demokratičnega prepoda vseh narodov, če jih sodimo po njih nazorih in ciljih.

DOPISI.

Franklin, Kans. — Za naselbino Franklin obeta biti 12. julij nekaj posebnega, ko priredi okrogna organizacija JRZ skupno veselico na Franklin. Na ti veselici sodeluje tudi pevsko in dramsko društvo "Triglav" iz Grossa, Kans., katero nastopi v nekaterih pevskih točkah in oprizori šaljevo igro.

Poleg tega je na vzporedu še več drugih točk. Radi tega je upati, da se rojaki iz te naselbine, kakor tudi iz bližnjih naselbin udeležijo te veselice v polnem številu. Nihče naj ne ostane doma, ampak vsak naj prihi na ta dan na Franklin, s katero naselbino imate vsi tako dobre zveze, ker vozi skozi to naselbino električna pooušna železnica, katera ima zvezo z vsemi drugimi naselbinami. Vabljeni so tudi zavodni rojaki iz naselbin južno od Pittsburgha, kakor Chicopee, Fleming, Skidmore in Mineral. Prepričani bodite, da vam ne bo žal, ako se zabavate nekaj ur z vašimi stari znanci na Franklin in bližnji okolici. Poleg tega bodete pa pripomogli do uspešnejšega boja za svobodo in prostost naših rojakov v stari domovini.

Prihite ta dan, 12. julija t. l., na Franklin in zabavajte se z nami. — 7-9. julija. Odbor.

Indianapolis, Ind. — Ko bo nastopila prohibicija v vseh Združenih državah ponehalo bo pijačevanje, so nam pripovedovali zagovorniki prohibicije. Toda, ako se človek ozre po raznih naselbinah, v katerih je prohibicija v nabujnejšem cvetju, opazi ravno nasprotno. Ljudje, kateri so prej pili lahka vina in piva, so se pričeli udajati žganju in drugim močnim alkoholnim pijačam, s katerimi se prej omojito in vpijanjo. Toda pri tem pa ne pomislijo, da škodujejo s tem sebi, ker alkohol, katerega sedaj uživajo v nekaterih krajih, je pravi strup za človeško telo, ter dobijo najslabše za dragi denar. Rojaki, svetujemo vam, izogibajte se žganja in drugih močnih pijač, ker s tem si kopljete sami sebi prezgodnji grob. Izogibajte se beznize, v katerih vam prodajajo strup. Desetkrat boljše je voda, kot pa nekatere pijače, katere dobite v nekaterih lokalih.

Kake razmere vladajo v nekaterih krajih, kjer je popolnoma suho, sem razvidel, ko sem prišel v Indianapolis, Ind.

Prišel sem iz Detroita, Mich. neko soboto popoldne na železniško postajo v Indianapolis, Ind. in ker je vladala velika vročina sem vzel pooušno karo ter se peljal v sredino slovenske naselbine, katera varuje vse pravoverne rojake pred raznimi skušnjavami, na drugi strani je pa peklo, to je železovarna, katera je znana vsakemu Slovencev v tukajšnji naselbini, namreč "The National Malleable Casting Co.", v kateri se dela še vedno od 12 do 14 ur na dan in nekateri delavci imajo še celo stanovanje ter ležišče v tovarni, da ja čim več časa darujejo ku družbi.

Ko sem šel dalje po ulici, sem opazil človeka, kateri se je zibal sem in tja. Mislil sem, da je tako oslabil radi velike vročine, katera je vladala ta dan. Ko pa pridem bližje njega, sem mislil, da grem mimo kake žganjarne, tak duh je prihajal od njega. Čudno, sem si mislil, saj je vendar "bon dry" v tem mestu. Nekaj dalje sem prišel pred salon, iz katerega so prihajali pravi živinski glasovi, kot da bi bil kak zverinj ali menezarija. Pospešil sem korake, da bi čim prej prišel iz tega gnezda.

Ko pridem do svoje sestre, do katere sem bil namenjen, sem jo takoj vprašal, kaj je temu vzrok, da opazim toliko pijancev v popolnoma suhem mestu. Ona mi odgovori, da je sedaj še veliko slabše, kot je bilo prej. Prej so ljudje pili saj dobro pijačo, sedaj pa pijejo, kar kdo dobi. Da, žalostna slika prohibicije, kakršni se opazi dovolj v vseh krajih.

Pozneje sem opazil, da rojaki v tukajšnji naselbini nimajo nobenega drugega naprednega društva, kot samo podporno društvo SNPJ.

Delavske razmere v tukajšnjem mestu so jako slabe, kajti delavci so prav malo ali pa nič ne zanimajo za svoj napredek. Kdor se pa hoče, je pa takoj proklet od tukajšnjega dušnega pastirja, katerega načelo je, držati ljudi v temi in nevednosti. On je človek, ki ne trpi naprednjakov v slovenski naselbini in vsakdo je anarhist, boljševik in ne vem kaj še kdor nima plačnega sedeža v cerkvi.

Čul sem tudi, da člani SNPJ. nimajo vstopa v cerkev z društvenimi regalijami, ker je po njegovih nazorih ta jednota brezverska, kakor se je izrazil sam gospod". To pa menda radi tega, ker se je pridružil JRZ in nasprotuje SNZ.

Ker so bile delavske plače jako slabe in delavci niso mogli izhajati z zaslužkom, so stopili v stavko vsi delavci v "Indiana Foundry" in "American Foundry Co." ter še v nekaterih drugih železovarnah. Toda v "The National Malleable Casting Co." pa ni nobenega upanja, da bi zastavkali, ker delavci niso složni in je preveč nevoščljivosti.

V "Indiana Foundry Co." so družbeni voditelji ugodili delavskim zahtevam, ker so bili vsi delavci složni. V ti železovarni je vposlenih tudi precejšnje število rojakov, kateri vsi so bili na stavki in ni bilo med njimi nobenega delavskega izdajalca.

V "American Foundry Co." je pa situacija precej kritična za delavce, ker niso složni. V ti tovarni je vposlenih tudi precej Slovencev in med njimi je nekaj brumskih duš, kateri se ne sramujejo opravljati skebskega dela. Nekaterikrat so bili že prepovedni od stavkarjev, toda kljub temu se ne sramujejo biti izdajalci svojih delavskih tovarišev. Nekateri so toliko bojevi, da hodijo v tovarne po tihotapskih potih, da bi jih ne opazili njih tovariši.

Toda, da ne bo kdo mislil, da je cela slovenska naselbina prodana družbenim interesom, naj omenim, da je jako majhno število Slovencev, kateri se ne brigajo za delavske pravice in interese, ter opravljajo sramotno delo skebstva.

Stavkarjem želim skorašnje zmage ter jih pozivljam, da naj bodo vstrajni in zavedni do končne zmage. Ako bodete solidarni in zvesti svojim načelom in principom, zmaga je vaša. — Opazovalec.

Southview-Cuddy, Pa. — Razmere, v kakršnih se nahajamo, so vedno bolj kritične za delavstvo. Korupcija privatnega izkoriščanja in podjetnišva gre vedno bolj v klasje in je v nabujnejšem cvetju. Toda, oni, kateri trpe posledice tega sistema, se nočejo zanimati za vzroke, iz katerega izhaja ta sistem. Nočejo priznati, da so sami vzrok vse socialne bede in slabega proletarskega položaja. Pričakujejo vedno, da bo kdor drug izvršil delo, v kar so pooklicani sami. Vedno čakajo, da se jih bo Bog usmilil in da bo on uredil razmere, da bodo vsi ljudje zadovoljni. Ko bi se delavci tako zanimali za ta svet, kot se ze nek nepoznani svet, bi bilo veliko boljše. Toda brezmiselnost so toliko, da vedno čakajo pomoči od zgoraj.

Delavstvo se v splošnem veliko premelo briga za svoje interese in radi tega so razmere take kot so. Veliko delavcev je še, kateri so odločni nasprotniki vsega, kar le diši po napredku in mesto, da bi poslušali pametne nasvete tovarišev, kateri so agilni delavci za zboljšanje delavskega položaja, da bi čitali dobre delavske časopise, pristopali v delavske organizacije, se pa raje pokorijo raznim nebeškim agantom, kateri so navedla cokoljka vsemu napredku, pa naj si bo kakoršen koli.

To sem opazil, ko sem prodajal vstopnice za izlet dne 3. julija t. l., katerega je priredila okrogna organizacija JRZ, št. 1. Priznati moram da nisem imel onega vspeha, kakoršnega sem pričakoval,

kajti "Ave Mica" vleče nekatere rojake tako za nos, da sami se ne poznajo več. Tako je priporočala v št. 13 molitev in še molitev, češ, da bo molitev rešila Jugoslavijo vseh sovražnikov. Ali ni to že višek neumnosti: Bog bo rešil Jugoslavijo.

V tukajšnji naselbini je umrl rojak in zaveden član tukajšnjega jugoslovanskega socialističnega kluba Frank Petrič, v starosti 24 let. Podlegel je proletarski boleznii sušici 25. junija. Pogreb se je vršil 27. junija. Sežgan je bil v pittsburskem krematoriju, kar je bila želja pokojnika. Sploh cel pogreb se je vršil brez vsake cerkvene ceremonije. Bil je član tudi "Slovenske narodne podporne jednote," društva "Vzdrami se trpin," št. 265.

Bil je agilen član na socialnem polju ter vnet zagovornik delavskih pravic in radi tega ga bomo zelo pogrešali v tukajšnji okolici. Doma je bil iz Rigoncev, pošta Dobava - Mihalovec na Štajerskem. Sorodnikov ni imel nikakih tukaj v Ameriki izvenki enega bratrance, John Blažinič, kateri se nahaja na Greeces Londeng, Pa.

Kdor izmed rojakov želi informacij o pokojniku, naj se obrne na sodruga Joe Hodko, Lawrence, Pa. box 40.

Sistem privatnega izkoriščanja je kriv, da padajo naše vrste in da izgubljamo iz naše srede najboljše bojevnike. Radi tega se moramo organizirati in izpopolnjevati naše vrste zavednih delavcev, da izboljšamo svoj položaj. Ne smemo biti mlačneži, ampak agilni delavci na delavskem polju. Organizirati se moramo strokovno in politično. Le na ta način imamo lahko upanje, da bo konec tega privatnega izkoriščanja. Samo zabavljanje ne pomaga nič. Vsakdo se mora zanimati za delavske in kar je v prvi vrsti najbolj potrebne, za državljanske pravice ter na dan volitev glasovati za delavske kandidate.

Anton Zalar.

Eveleth, Minn. — Dobila sem pismo, iz starega kraja in ker dobro vem, da bo zanimalo rojake, kateri so doma iz Senožet, kateri njih rojaki so padli v zadnji vojni, hočem navesti njih imena. Padli so sledeči:

Gasperjev Martin, Hrašarjev Martin, Bunčkov Jurij, Bregarjev Jakob, Dobračov Anton, Tomacov Jakob, Šimnov Jožef, Urhov Martin, Vrlinškov Janez in Grabnarjev Francelj. Francetov Jaka je bil pa vjet in sedaj je prišel domov, katerega so pa vsi smatrali za mrtvega. Umrla sta mu oče in mati. Moj brat John je bil dvakrat ranjen, prvič na ruski fronti, ter je bil osem mesecev v bolnišnici, in drugič na Italijanskem. Ranjen je bil v glavo, toda kljub temu je ostal še živ.

Za špansko influenco je pomrlo tudi veliko rojakov. Pri Dragarju je umrlo 6 oseb v enem tednu in Rovškov Slavko. Grabnarjeva Angela je umrla v samostanu.

Poročajo tudi, da je velika draginja v starem kraju. En par čevljev stane 280 kron, kg. sladkorja stane 7 kron, kg. kave 80 kron, kg. moke 5 kron.

Uljudno prosim sledeče rojake, da mi pišejo in sporočijo njih sedanje naslove: Rozi Svetina, rojena Glavič in njena sestra Lucija, Katarina Gradišek, katere sedanje ime ne vem, ter moj bratranec Math Skrinar, ako je še živ. Bival je nekje v Pennsylvaniji. Moje samsko ime je bilo Mary Jelnikar.

Mary Kovach, 122 Norman Av., Eveleth, Minn.

Struthers, O. — Iz starega kraja, Ivanje Selo, mi poročajo, da je umrl Budnov Lovrepe v Logatcu l. 1917 junija meseca. V Inomestu (Insbruek) na Tirolskem je pa umrl Gregojev Francez iz Raketa. Umrl je v bolnišnici; pokopali so ga 1. januarja l. 1918.

V tukajšnji vasi je pa umrla Tekavka, pokopali so jo na Križev četrtak. Tekave je pa tudi zelo bolan. Prošijo ma, da naj se oglasi njegova sestra Tone ali pa Jakob.

Sedaj smo tako obkoljeni, da nam še sin Jakob ne more ni nič pisati, kateri je odšel na Koroško. Italijani ne puste ničesar čez mejo.

Ignac Slabe.

Napreden delavec je naroden na "Prosveto."

CENE PRAŠIČEM SO ŠLE ZO. PET KVIŠKO.

Chicago, Ill. — Cena prašičem zopet pleza navzgor. Na trgu v klavniškem okraju so jih plačevali po \$21.75 sto funtov žive teže. Tako drago še niso plačevali prašičev v Chicago.

Mešetarji, ki barantajo s prašiči, prerokujejo, da se prašiči se podraže. Neki kupec je dejal, da se naj ljudje nikar ne vznemirja, jo, če bodo sto funtov žive teže plačevali po tri in dvajset dolarjev.

Ko je vojni department ponudil mesne produkte in konzerv napredaj, so velemesarji in veletrgovci ponudili od pet in dvajset do pedeset odstotkov manj, kot je vojni department plačal te produkte.

Stvar izgleda, da so nalašč ponudili tako nizko ceno, ker so vedeli, da vojni department ne bo po taki ceni prodal mesnih produktov in konzerv. Če pa vojni department ne postavi svojih produktov na trg, ostanejo visoke cene. Gospodje veletrgovci in velemesarji precej govorčajo o prihodni in prodaji blaga na trgu, ali o zakonu, ki odločuje cene. Seveda ti gospodje v svoji previdnosti zamolče, da z raznimi manipulacijami sami regulirajo prihod in prodajo blaga na trgu.

NEZGODA NA ŽELEZNICI.

Dunkirk, N. Y. — Na New York Central železnici se je zadnji del osebnega vlaka zaletel v prvi del vlaka, ki je bil med pasažirji poznaj pod imenom "The Westerner." Devet oseb je bilo ubitih in nad štirideset ranjenih.

Kompanija pravi, da je nezgoda zakrivil neki "tramp," ki so ga našli mrtvega, kajti tam kjer se je peljal "tramp" pod vozom, je prenehala funkcionirati avtomatska zavora.

V strokovnjakih krogih izjavljajo, da je ta izgovor precej piškav. Če je avtomatska zavora učinkovala pri lokomotivi in vozoh do "trampa," ne bi bil suneč nikdar tako silen, da bi lokomotiva vlaka, ki se je zaletel v sprednji del, kar preklala voz na dvoje. Strojevodja je dal znamenje s parno piščalko, da zavoze niso prijele in da naj pritegnejo zavoze na roko. Ali preden so bile zavoze na roko pritegnene, je vlak že treščil v vlak pred njim. Tudi znamenje, ki ga je dal strojevodja dokazuje, da je občutil, da zavoze sploh niso prijele.

Lokomotiva je prerezala leseni ekspresni voz na dvoje in je treščila v pasažirski voz iz jekla s tako silo, da je suneč povzročil eksplozijo parnega kotla. Tudi ta dogodek dokazuje, v kakšnem stanju se je nahajal parni kotel lokomotive, da je pri sunku eksploziral.

Ljudstvo vprašuje, če je eksplozija parnega kotla tudi povzročila "tramp."

LOKALNI ZAKON ZA PRIHRANITEV DNEVNE SVITLOBE.

New York, N. Y. — V državi New York se pripravljajo industrijalci, da prične s kampanjo, da državna legislatura sprejme postavbo za prihranitev dnevne svitlobe. Propagando vodi Marcus M. Maks, ki je predsednik Vige, ki si je nadela nalogo, da ohrani postavbo za prihranitev dnevne svitlobe, od katere imajo največji dobiček tovarnarji.

NOVA ELEKTRARNA.

St. Albans, Vermont. — Public Electric Light kompanija je pričela ob reki Lamoille graditi novo elektrarno, da dobi več električne energije, katero bo oddajala občinam med St. Albansom in Burlingtonom. Sedanja elektrarna producira 2,700 konjskih sil, nova elektrarna bo pa pomnožila konjske sile na štiri tisoč.

MAČKE TVORIJO NEVARNOST ZA MESTO.

Philadelphia, Pa. — Bogati ljudje, ki imajo navado, da se poleti preselijo na deželo, izpušče mačke, da se prežive, kakor vedo in znajo.

Take mačke se klatijo po mestu in krajejo, da se prežive, poleg pa še raznažajo bacile raznih bolezni.

Zdaj je družba za varstvo živali pričela loviti te mačke in prevzemati v oskrbo.

Robinsove črtice iz Rusije.

Sestavljen Wm. Hard.

IV.

Preteklo je nekaj mesecev in mi nismo mogli dobiti zaželjenega materiala iz Rusije. Preteklo je več mesecev predno je bil napisan mir v Brest-Litovsku, in ta čas je bila Rusija odrezana od Nemčije.

Robins je bil vesel velikega uha in sporočil je dobre vesti vezniškim in ameriškim diplomatom v Petrogradu.

Ali diplomatje so mrzlo sprejele Robinsa in pri njih niso bile dobre vesti nobene vesti. Samo dli so se, zakaj se Robins mu-

"Ali vas prav nič ne zanima jstvo, da Nemci ne morejo do-
biti bakra, nikla, olja, masti in
iz Rusije?" je vprašal prese-
jeni Robins.

Diplomatje in generali so gle-
li Robinsa in pomilovali so ga.
"Ne veste li," so mu rekli, "da
minova, Trockijeva, Čeršinova
Radekova banda ne bo eksisti-
la eden mesec? Poglejte! Bela
arada prihaja iz Finske; armada
rajske rade prihaja od juga;
zakaj prihajajo od Dona in ne
od drugi prihaja od Uralov. Mu-
ci so se zmiraj zvesti carju. V
v urah bosta Lenin in Trockij
teli. Pozabite na nju!"

Robins je žalostno vzdihnil. Di-
plomatje se niso nič naučili. Bili
ravnosti diplomatje in gene-
li kakor za časa Kerenskija; se-
li so zaprti v svojih pisarnah in
njali o nemem, česar ni bilo, ka-
r poprej.

Kakšna bedastoča! Mužiki, ki
doblili kose zemlje, so zvesti
rju, to se pravi, da bodo drugi
je dali nazaj, kar so dobili!
žiki so zvesti carju — oni ho-
jo graščaka nazaj! Davek ho-
nazaj in knuto!

Robins je vedel, da takih mu-
tov ni v Rusiji in res jih ni bilo.
zmeje s obili kmečkih nemiri,
pak iz drugih razlogov, ne pa
ljubezni do pregnanega carja
ratka, Lenin in Trockij nista
la. Preteklo je teden, mesec,
eteklo je leto in še nekaj ve-
a, toda padla nista. Toda za-
zniški diplomatje so bili trmo-
vi. Vsa dan so napovedovali
v Leninov padec.

Med diplomati in generali je
bil nekdo, ki je zastopal zavez-
ko stvar v Petrogradu in ki je
oznal fakta, kakršna so bila.
temu ni bilo vseeno, če Nemčije
bi ruski material ali ne in n-
tel čakati, da se izvoz prepreči
le potem, ko padeta Lenin in
ockij. In za to svoje postene
epričanje je bil kaznovan od
je vlade.

To je bil ameriški general Wil-
m Judson, ki je prišel v Rusijo
mano Rootov misijo. Ko je m-
a odšla, je bil on pridržan v
isiji, ker je dobro poznal rusko-
zmeze. (Ob času rusko-japonske
jne je bil ameriški vojaški opa-
valec na ruski fronti in ted-
je pridobil bogato znanje o Ru-
i). Imenovan je bil načelnikov-
neriške vojaške misije v Rusiji
obenem je bil ataše ameriške-
poslaništva v Petrogradu.

General Judson je videl, da
enin in Trockij se ne padeta ta-
kmalu; spoznal je, da edino
enin in Trockij moreta prepre-
ti nedemokratski mir med Ru-
jo in Nemčijo, ako se sploh mo-
preprečiti. Dalje je spoznal, da
lino vpliv Lenina in Trockija
ore doseči, da Nemčija ne dobi
isknega materiala tekem zime le-
1917-18. General Judson je bi-
pravljen poslužiti se vsakogar
agari hudiča, samo da Nemci
be v svoje pesti ruskega bakra
otere bi postavili za izdelavo
je granat za pozabijanje ameri-
tih vojakov na zapadnem bojiš-
u.

Iz tega vzroka se je Judson o-
nil do moza, ki je bil edini v
anu preprečiti izvoz bakra v
emčijo. Obrnil se je do Trocki-
a. Ali za ta svoj čin je bil kmalu
otem odpoklican iz Rusije. Pri-
lo je povelje naravnost iz Wash-
ngtona, da mora zapustiti Rusi-
o.

Zavezniki in ameriška diplo-
nacija je rajši pustila, da so Nem-
i pograbilili ves material, kar so
mogli doseči na ruski fronti, ka-
tor pa da bi bila priznala eksis-
tenca Leninove vlade.

Ali kljub temu je bilo absolut-
no potrebno, da so zavezniki

ameriški diplomatje vsi morali
stopiti v dotiko s sovjetsko vlado.
Bili so sluhaji, ko se tega niso mo-
gli izogniti. Imeli so poslaništva
v Petrogradu in poslaništva so
potrebnovala policijsko zaščito;
potrebnovali so brzojavne zveze in
druge take potrebne stvari, in če
so hoteli imeti te reči, so se mo-
rali obrniti na nekoga, ki je pred-
stavljal obstoječo oblast v Rusiji.
Skratka, morali so govoriti z boljš-
eviki. Ampak oni niso hoteli go-
voriti "oficijelno" — govorili pa
so "neoficijelno."

In Robins je bil "neoficijelni"
kurir ameriškega poslaništva. On
ni diplomat, niti ni bil član diplo-
matskega kluba. Vseled tega je
lahko vsak čas stopil v Trockije-
vo pisarno v Smolnijevem, ne da
bi s tem "kompromitiral" ameri-
škega poslanika, ali kljub temu
je hodil v oficijelni zadevah. Ta-
ko je Robins nadaljeval obiske k
Trockiju mesec za mesecem na
prošnjo ameriškega poslanika in
bil je takorekoč v službi ameri-
ške diplomacije — a on ni bil di-
plomat. Njegovi oči, ki so boljše-
kov so bili na videz njegova "pri-
vatna zadeva," ali v resnici so bi-
li zadeva ameriškega poslanika,
kajti Robins osebo ni imel nobe-
nih opravkov pri sovjetski vladi.

Na ta način se je varala diploma-
cija. Amerika ni priznala Le-
nina in ameriški poslanik ni ni-
koli občeval z boljševiki, toda
Robins je občeval vsak dan v in-
teresu ameriškega poslanika.

Bukrat je prišlo povelje iz
Washingtona, da Robins ne sme
več narediti koraka v Smolnije-
vo. Pa kaj se je zgodilo? Ameri-
ški poslanik sam je izposloval, da
je bilo povelje preklicano. Takrat
je bil Robins načelnik ameriške-
ga Rdečega križa. Polkovnik
Thompson je odšel v Washing-
ton, da osebno predloži vladi fak-
ta o ruskem položaju. Robins ko-
tak je bil torej zelo potreben po-
slaniku.

Nekaj mesecev pozneje se je
Leninova vlada preselila v Mo-
skvo in ameriški poslanik je odšel
v Vologdo, toda Robinsa je poslal
v Moskvo, kjer je še nadalje vršil
"neoficijelne" obiske v poslani-
kovem interesu. Tisti čas je Ro-
bins prejel od poslanika zanimivo
brzojavko, v kateri se poslanik
zahvaljuje Robinsu za njegove ve-
like zasluge s sledečimi besedami:
"Ne morem Vas več siliti, da še
nadalje ostanete v Moskvi in s
tem zanemarjate delo Rdečega
križa, ampak priznati moram, da
ste izvršili veliko delo, ker ste me
redno obveščali o dogodkih v Mo-
skvi in ker ste bili neoficijelna vez
med poslaništvom in sovjetsko
vlado."

Ta brzojavka poslanika Fran-
cisa je najlepši dokaz, kakšno slu-
žbo je opravljal Robins tiste me-
sece v Rusiji.

En sam slučaj naj zadostuje, da
spozna javnost, kako dobro je Ro-
bins vršil svojo nalogo.

V Petrogradu so grozili anarhi-
sti. V Ameriki si predstavljamo
anariste kot posamezne zločence,
toda v Petrogradu so anarhisti re-
dno organizirana politična stran-
ka. Imeli so svoj glavni stan, po-
družniške stane in svoje časopise.
Glavna naloga anarhistov je bila,
da so napadali boljševike, čok, da
so premečkali. Boljševiki so pustili
kapitaliste pri življenju in priza-
nesli so tudi buržoaziji. Po mne-
nju anarhistov je bila to velika
napaka in zahtevali so, da se ta-
koj uniči vsa buržoazija. Boljš-
eviki niso hoteli storiti tega in zato
so bili "izdajalci proletariata".

Vrhunec so imeli petrogradski
anarhisti še posebno piko na Ame-
riki in grozili so, da prgoni anar-
histov v Ameriki bodo naleteli na
progone Američanov v Rusiji.

Nekoga jutra je bil Robins na-
glo poklican k poslaniku. Neka
neznana žena je malo prej tele-
fonirala poslaniku, da namerava-
jo anarhisti naslednjo noč napasti
ameriško poslaništvo. Govorila je
z nekim anarhistom, ki ji je poka-
zal steklenico vina in se pobahal,
da je prišla iz kleti italijanskega
poslaništva, toda naslednji večer
upajo dobiti še večji plen v kleti
ameriškega poslaništva.

"Vidite, tako se godi," je ome-
nil poslanik ves v skrbeh, ko je
pojasnil Robinsu, kaj je izvedel od
neznanke. "Prokleti anarhisti po-
stajajo predrzni in boljševiki jih
ne morejo ugnati. Kaj je storiti?"

Robins je ostal v poslaništvo
ves dan in vso naslednjo noč, toda
anarhistov in napada ni bilo. Ta-
koj se mu je zdelo, da dotična
je ženska najbrž potegnila posla-
nika. Zakaj plašijo poslanika?
Ako ga ne marajo v svoji sredi,

mu lahko povejo, da naj gre in to
je vse.

Robins je preiskal stvar. Dobil
je detektive, ki so izvalili dotično
žensko in kdo je bila? Lečena že-
na nekakega ameriškega trgovca in
— nemška špijonka.

Se tisti dan je šel Robins kot po-
navadi v Smolnijevo in povedal
tajniku sveta ljudskih komisar-
jev, da je že preveč anarhistične
šale v Petrogradu in da naj sovjet
pokaže, da je res gospodar v me-
stu, ako ne, tedaj naj obvesti a-
meriškega poslanika, da zanj ni
več mesta v Rusiji.

Boljševiki so ali takoj na delo.
Vojaška četa je še tisti večer ob-
kolila glavni stan anarhistov. A-
narhisti so imeli strojnice in vnela
se je bitka. Končno so vojaki a-
narhiste užugali in ubili njihovega
voditelja. V stanovanju so na-
šli večjo zalogo sladkorja, čaja,
čevljev in drugih stvari. Vse to so
vojaki zaplenili.

Drugi dan je anarhistični list
"Bure-Vestnik" pisal sledeče:
"Tatovi in morilec iz Smolnije-
va so vlomili v naš glavni stan,
ustrelili so našega priljubljenega
voditelja in ukradli naše blago.
Tovariši, mi živimo pod vražjo
proletarsko vlado!"

Razno.

Praznovanje 4. julija v Nemčiji.

Berlin. — Na ameriški praznik
Neodvisnosti sta bila v Berlinu
dva praznovanja. Prvega so imeli
člani ameriške vojaške misije,
dr drugega pa bivši ameriški Nemci,
ki so svoje praznovanje poveljali
z demonstracijami za svobodno
Irsko.

Bivši nemški minister oglašja za službo.

Berlin. — "Kreuz Zeitung" je
prinesla sledeči oglas: "Iščem
službo. Dr. von Jagow, Breslau."
— Socialistični "Vorwärts" je
pripomnil na ta oglas: "Tako pa-
dajo mogote!"

Jagow je bivši zunanji minister
nemške kaiserjeve vlade.

Bolgari obveščeni, da pošljejo dele- gate v Pariz.

London. — Iz Sofije javljajo,
da je gen. Cretien, poveljnik za-
vezniških čet na Bolgarskem, ur-
adno obvestil bolgarsko vlado,
da naj imenuje mirovne delegate
in jih pošlje v Pariz v najkrajšem
času.

Avstrija dobi danes ostale pogoje.

Pariz. — Avstrijska delegacija
prejme finančne in odškodninske
točke mirovne pogodbe v torek.
Svet petih se je večerjavil bavi-
v vprašanju Ogrske in kako pri-
siliti ogrsko komunistično vlado,
da odpre plovo na Donavi za-
vezniškim pomožnim komisijam.

Boljševiki prodirajo dalje na vzhodu.

London. — Brezlična brzojav-
ka iz Moskve, datirana 2. t. m., se
glasi, da so rdeče čete okupirale
Kungur, 50 milj južnovzhodno od
Perma, ki je bil okupiran zadnji
teden.

V Berlinu iščejo sultanovo loba- njo pa je ne morejo najti.

Berlin. — Zastopnik angleške
vlade je že vprašal za lobanjo
sultana Okvave, katero mora
Nemčija dati Angliji na temelju
določbe v mirovni pogodbi. Kura-
tor muzeja, v katerem bi imela bi-
ti lobanja, je dejal, da on ne ve
nič o stvari. V prostorih bivšega
kolonialnega ministrstva pa pra-
vijo, da lobanja dotičnega slav-
nega zamorskega glavarja sploh
ni bila nikdar v Nemčiji in ako jo
hoče Anglija imeti, naj jo išče v
vzhodni Afriki. Tajni svetnik
Ruppel je dejal v intervjuju, da
banj in eno bodo že našli in jo da-
li drage volje, da se zadosti mi-
rovnim pogodbam.

DVANAJST OSEB OSUMLJE- NIH ZITNE TATVINE.

New York, N. Y. — Hecker,
Jones, Jewell Milling kompanija
je dala aretirati dvajset delavcev
in jih obtožilo, da so ji kradli ži-
to. Kompanija trdi, da ji je bilo
v zadnjih štirih letih ukradenega
žita za dva milijona dolarjev.

Izjane so bile sodnijske tirali-
ce proti mnogim kramarjem na
vzhodni strani, ki so obtoženi, da
so kupovali ukradenega žito.
Obtožba je obudila splošno po-
zornost, ali ljudje se čudijo, da ni

bila tatvina preje odkrita, če so
kradli žito skozi štiri leta v taki
množini, da je ukradenega žito vred-
no dva milijona dolarjev.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Žalostnim sereem naznanjam
vsem sorodnikom, znancom in pri-
jateljem, da nam je kruta smrt
vzela našega ljubelega sinčka

FANK STEPAN

v mladi dobi starosti 4 leta in 3
mesece, rojen v Marianna, Pa., 12.
marcha 1915 in umrl je pa 30. jun-
ja t. l. po osem dnevni bolezni za-
strupljenja krvi. Pokopali smo ga
prvega julija na katoliškem pokop-
ališču v Springdale, Pa. Pri tem
se prijazno zahvalimo vsem, ki so
nas tolažili ob času njegove bo-
lezni in obiskali ob mrtvaškem
odru.

Ti naš dragi sinček pa nam
ostane vedno v spomin. Počivaj
mirno v hladni ameriški svobod-
ni zemlji.

Joseph in Anna Stepan, stariši,
Annie, Kathie, Joseph, Mary in
John, bratje in sestrice. Martin
Kastelle, bratranec. Harmanville,
Pa.

Našim naročnikom naznanje.

V mestu Cleveland, Ohio bo o-
biskal še poleg društvenih tajni-
kov vse naše naročnike brat John
Yaklich. Želimo da mu greste na
roke in se naročite na list.

V državi Minnesota bode obis-
kal vse tamošnje naše naročnike
naš dobroznami brat ALOIS ZA-
KRAJSEK, kateri je sedaj na po-
čitnicah v Dubuque, Iowa.
Rojakom ga toplo priporočamo
naj se naroče na list.

V državi New York in West
Virginia bode obiskal vse naše
naročnike brat in zastopnik A.
Jankovich. Vsem rojakom ga
najljubljeneje priporočamo, naj
im gredo naroke in naj se naroče
na list "Prosveta".

Nadalje želimo še omeniti, da
sedaj društveniki, tajniki in taj-
nice pobirajo naročnino od vseh
starih in novih naročnikov in pri-
tem apeliramo na vse naročnike
katerim je že ali jim bode vkrat-
kem potekla naročnina, da isto po-
novijo čim hitreje, ter tako poma-
žajo do boljšega uspeha pri listu
Naročite se na Prosveto.

Ker nas je že več rojakov upra-
šalo ako se lahko pošlji sedaj list
svojem v Jugoslavijo, želimo o-
meniti je to po našem mnenju in
po izjavi poštne uprave popolnoma
dovoljeno. Torej ako kdo želi po-
šljati svojem za staro domovino
je \$7.50 za celo leto. Člani la-
hko doplačajo še poleg svojega a-
sasmenta še 6.30 za celo leto list
svojem v domovino.

Upravišstvo.

EN MILJON ZASTONJ

tri dnevno zdravljenje

LAXCARIN

demo vsem, ki trpejo zaradi
zastajanja, ki so bolni zaradi
prehlada, obilne nerodnosti in za
kajenje. Laxcarin je zdravilo, ki
slabo stivo, zgube moči, vnetja
in energije, zgube spanca, ne-
zdravje, glavobole, slabost, potenje
vse odpravi, omogoča in vzdržuje.
Pošljite 10 v znakom za pokritje
posiljenih troškov.

LAXAL MEDICINES CO.
Laxal Bldg. No. 5.
435-4th Ave., Pittsburgh, Pa.

DR. KOLER

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn. Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je
najstarejši slo-
venski zdravnik,
spoznan v
Pittsburghu, ki
ima 15-letno
praksu v zdravl-
jenju vseh mož-
nih bolezni.
Zastopništvo
kve zdravi s
glasovili 608,
ki ga je izumel
dr. prof. Krich.
Te izume uspe-
je ali neuspe-
po telesu, grlu,
nosu, ušesom, ko-
lečim, ledem, ko-
sticam, spolni in
leži-
stvi vam bo kri. Ne čakajte, ker ta bo-
lezen se razšira.
Vse možne bolezni zdravim po okraj-
šani metodi. Kakor hitro opazite, da vam
premaže zdravlje, ne čakajte, temveč
pridite in jaz vam na bren svetovno.
Hladnica ali vroča kila zdravim v
30 urah in brez bolečin.
Bolnici neburja, ki povzroča bole-
dino v krstu in krstu in vseh tih pri-
pukanja vada, odzdravim v 48 urah.
Revmatizem, trzanje, bolečine, otekle-
ne, uršice, krasne in druge kožne bo-
lezni, ki nastanejo zaradi nečiste krvi,
odzdravim v kratkem času — ni potrebno
lečiti.

Uradno ure: vsakdan od 8. ure sja-
traj do 8. večer; v petek od 8. sja-
traj do 5. popoldne; ob nedeljah od 2. sja-
traj do 2. popoldne.

5 poto in delom. — Prilite osebno.

Ne pozabite imeti v število.

Zdravim samo možne osebe.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2627-29 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.

PREDSEDNIK: Vincent Canjar, 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrat, Box 160, Cantonburg, Pa.
TAJNIK: John Verderber, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDJELA: Paul Berger, 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Terhovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POMOČNI ODBOR.

John Ambrosi, predsednik, Box 351, Cantonburg, Pa.
John Underwood, 608 May St., Springfield, Ill.
Martin Zelenbarg, Box 276, Barberton, Ohio.
Joe Radlich, Box 432, Smithton, Pa.
Frank Saurb, 2809 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Fischer, Box 436, Bridgeville, Pa.
ANTON RADLICH, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Hrat, Box 160, Cantonburg, Pa.
Leo Kuber, Box 246, Gilbert, Minn., in njegovim.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 18617 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio.
John Ambrosi, 618 Pierce St., Euclid, Minn.
Joe Kahan, 6101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincent Canjar, John Ambrosi in Matt Petrovič.

IZDAJIVSKI ODBOR.

FREDERICK: Frank Albi, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trögl, Box 181, Lawrence, Pa.
John Oves, 262 Englewood, Detroit, Mich.
Joe Shok, 1101 E. 62 St., Cleveland, Ohio.
Mary Udevit, 1644 So. Randa Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6082 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": John Zveravski.

POZOR! — Vsa darovna pošiljstva in stvari, ki so šlaše gl. izvršiteljskega odbora in
jednotne sploh, naj se pošljejo na naslov: John Verderber, 2627-29 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Vse darovne bolniške podpore naj se pošljejo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka
v gl. uradu.

Vse prisilne glade poslovanja v gl. izvršiteljskem odboru se naj pošljejo Matt Petroviču,
predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisilni in gl. porotni odloki se naj pošljejo na naslov: John Ambrosi, Box 351,
Cantonburg, Pa.

Vse prisilne proti uradništvo glasila se naj pošljejo predsedniku tiskovnega odbora
Vincent Canjarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, namena, splošni, naročila in sploh vse, kar je v zvezi
s glavnim jednoto, naj se pošlje na naslov "Prosveta", 2627-29 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

NAJCENEJŠA, NAJGOTOVEJŠA IN

NAJBOLJŠA POT ZA

POŠILJANJE DENARJA

v Avstrijo, Slovenijo, Hrvaško in Dalmacijo je

PO KABLOGRAMU

100 KRON ZA \$6.75

Pristojbina kablograma za vsako pošiljstvo in svoto
je \$2.00 s poštnino vred. Zahtevajte na banki, da
se vaš denar pošlje po kablogramu, in ako vam
banka ne stori tega, potem ga pošljite nam da ga
mi odpošljamo naprej po kablogramu.

Imamo volne listke za vse parobrodne črte.
Pišite nam za pojasnila in čas kadaj parniki od-
plovejo.

EMIL KISS, bankir,

133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.

Ustanovljeno pred 20 leti.

NE VESTE KAM BI ŠLI V NEDELJO?

Poskusite s izletom k Ant. Mladicu
v Algonquin, Ill. Je samo 45 milj
severozapadno od Chicaga. Krasen
kraj ob Fox-Riverju, dovolj blazine
senca, ribolov, snažna prenočišča, do-
mača kuhinja in dovolj mokrote, od-
bistre studenčnice navzgor. Železni-
ska zveza s Chicago je dobra. Na
Northwestern postaji dobite vlak za
Algonquin štirikrat na dan; nazaj od-
haja vlak trikrat dnevno. — Ravno
prava daljava od Chicaga je za izlet
s avtomobilom. Ko pridete v Algon-
quin, vprašajte za "Dancing Pavil-
ion" in vsak Vam pove za moj pro-
stor. Anton Mladic, box 89, Algon-
quin, Ill. (Tel. Algonquin 10.)

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje
ljudstva. Ako se strinjaj s njeni-
mi idejami, podpiraj trgovce, ki
oglašajo v Prosveti. — V zalogi
imam vse za vsakdanje potrebšči-
ne po zmerni ceni.

ANTON BORNIK,

Kerrdale, Pa.

Vi potrebujete dober in čist želodec

Iz življenja slovenskih gozdarjev v južnih državah Amerike.

(Po lastnih doživljajih spisal Fr. Troha.)

(Konec.)

Velikokrat so nas farmarji obiskali v naši koči; posebno ob nedeljah so radi prihajali. Velikokrat so prišli še tako zgodaj, da smo bili še vsi opravljeni v delavniške obleke in jaz velikokrat ves zamazan od kolomaza in raditega sem bil jezen, ker so prišli tako zgodaj. Posebno neka deklica se je jako zanimala zame in seveda tudi jaz.

Neko nedeljo mi celo prinese moj tovariš nekako razglednico od dotične deklice, na kateri je bila podpisana ona.

V tem kraju sem bival nekako dva meseca ter užil prijetne čase, menda najlepše, odkar sem bival v dotičnih krajih. Toda ko sva bila s tovarišem gotovo z vožnjo, sva se morala seliti v drugi kraj. Zadnjo nedeljo je nas obiskalo veliko farmerjev iz bližnjih krajev ter so vzeli slovo od nas. Mi se nismo nič kaj radi selili in najraje bi še tam ostali; toda preostajalo nam ni nič drugega, kot seliti se.

Ko sem peljal našo ropotijo mimo farmarskih hiš mi je marsikateri podal roko. Najtežje je bilo slovo od deklice, v katero se sem bil po domače rečeno zaljubil. Toda usoda me je silila, da sem šel iz onega kraja, katerega potem nisem nikdar več videl.

Po poti sem bil ves čas zamišljen in na marsikatero vprašanje mojega tovariša sem molčal. Prvo noč sva prenočevala na prostem in sicer na onem prostoru, kjer so naši gozdarji delali.

V našrtu sva imela, da bova drugi dan že na določenem prostoru, toda zgrešila sva pot in šla v napačno smer. Vprašala sva nekoga starca za pravo smer, kateri jo nama tudi pokaže in pove, da sva kake dobre dve uri oddaljena od njh.

Bilo je že pozno v noč, ko sva prišla na določeni cilj in radi tega so se nekateri nekoliko jezili. Po kratki večerji, katero so gozdarji nama pripravili, smo se odpravili k počitku.

V tem kraju pa ni bilo več tako prijetno, kot je bilo v prejšnjem. Mesto na postajo sva vozila dogo do bližnje reke in kakih šest milj naokrog ni bilo nobene farne, na katerih bi stanovali beli ljudje. Bili so sami črne daleč usokrog.

Čez 14 dni so pa naju še drugi delavei zapustili, ker so zgotovili svoje delo. Ostala sva torej sama. Nekega dne pa pride gospodar ter vzame še mojega tovariša. Ostal sem torej popolnoma sam.

Nekega dne pa prične reka naraščati in kmalo je bila vsa pokrajina pod vodo. Radi tega sem sporočil to gospodarju, da mi je nemogoče prevažati doge, ker je vse voda preplavila. Toda ubiti zmenil se ni zato. Počival sem radi tega cel teden.

Nekega dne pa grem pogledati, ako je reka kaj upadla na kakem kraju, da bi mogel zvoziti ostale doge, nakar bi zapustil gozdove ter odšel nazaj na sever. Zajahal sem mulo ter odšel proti reki in jo tudi prebrel. Ko sem bil na drugi strani reke sem stopil raz mule ter prišel ogledovati, ako je morebiti voda odnesla kaj dog. V tem se mi pa mula odtrga od drevesa, za katerega sem jo privezal ter prične dirjati naravnost proti domu. Nekaj časa kričim za njo, toda se zmenila se ni.

Napotil sem se nazaj proti koči in ves čas premišljeval kako bom prišel čez reko. Ko bi znal plavati bi me nič ne skrbelo; toda kljub temu sem jo srečno prebrel, akoravno sem sem jo precej povžil. Ko pridem domov, sem se najprvo maščeval nad mulo in nato sem se vlegel k počitku.

Drugi dan je pa prišel gospodar ter mi naročil, da naj počakam da se voda odteče in da naj potem nadaljujem z vožnjo, da bom speljal vse doge na bližnjo postajo ter da bom stanoval v bližnji naselbini v neki prazni hiši.

Jaz sem bil tega zelo vesel, da bom zapustil dolgočasni gozd ter se preselil v naselbino.

Toda razočaran sem bil, ko sem dospel v dotično naselbino. Pričakovano sem, da bom prišel v večjo naselbino, kjer bom dobil vsaj

nekoliko zabave. Toda postaja je bila nekaka koč, kjer se je vlak ustavil le kadar se je moral in v naselbini je bilo nekaj podrtih koč, v katerih so stanovali sami črne, kateri so kradli kot srake. Ko se povrnem nekega dne domov, opazim, da je nekdo ob moji odsotnosti vse premetel po sobi in da mi je odnesel več stvari. Radi tega sem že komaj čakal, da bom speljal doge na postajo in da odidem nazaj v severne kraje.

Nekega dne pa pišem mojim znanom v Ohio: da naj mi sporočijo kak je zaslužek v dotičnem kraju. Kmalo dobim odgovor, da naj le takoj pridem, ker se delo lahko dobi in da je tudi zaslužek dober.

Radi tega se odločim, da takoj zapustim ta kraj in da se odpeljem tja, odkjer sem prišel. Gospodarju takoj sporočim, da naj si dobi drugega voznika in da naj meni izplača, kar imam zaslužkega. Čez tri dni v resnici pride in pripelje drugega človeka, ki je prevzel moje delo, meni je pa gospodar izplačal moj zaslužek.

Še isti dan zapustim dotični kraj ter se odpeljem v državo Ohio. Pri izplačilu sem dobil še sfotrinast dolarjev. Nakupil sem še potrebno obleko in vozni listek v Cleveland.

Ko se je vlak pričel premikati, sem še enkrat zaklical "srečno" vsem južnim državam, naslonil se na sedež ter zadremal.

Tako sem zapustil one dežele, v katerih sem poskusil več trpljenja kot pa dobrega. V spominu mi bo še dolgo časa ostale vse, kar sem doživel v onih krajih.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

BORBA ZA KOROSKO.

Uspešno prodiranje jugoslovanskih čet na Koroskem.

Ljubljana, 3. junija. — Naše prodiranje se razvija uspešno. Zavezali smo št. Pavel in št. Jurij. Sovražnik se umika v neredu. Naši letalci so s strojnimi obstrlevali umikajoče se sovražne kolone, sestojajoče iz pehote, topništva in avtomobilov in povzročili velike izgube. Potrjujejo se vesti, da je pri sovražniku valed stalnih porazov nastopila panika. Eden naših oddelkov je zajel 3 oficerje in 91 mošt ter zaplenil 1 gorski top, 15 strojnje, 450 pušk ter mnogo streliva za havbice in gorske topove. Nemei so zaprosili za premirje in poslali delegacijo 4 članov in sicer konzula v nemško avstrijskem ministruv Maksa Hoffingerja, ritmojstra dr. Jakoba Reineleina, generalitabnega podpolkovnika Sigmunda Knauasa in majorja Josipa Haierja. Ukazano je, da se ta delegacija propusti skozi naše predstraže. V najkrajšem času se bodo stavili tej delegaciji naši joggji za ustavitev sovražnosti.

Glasom "Wiener Allgemeine Zeitung" se zaradi grozečega napada jugoslovanskih čet oblasti zapustile Celovec. Mesto je pred padcem.

Nemško poročilo iz Celovec z dne 30. maja: Ponoči se je slišal grom topov, ki pa je proti jutru pomehal. Ker so se oblasti pripravile, da zapuste mesto, se je velikega dela prebivalstva polastilo razburjenje. Mnogo družin je v velikih skrbih zapustilo mesto in zbežalo čez št. Vld. Jako mnogo Celovčanov je zbežalo čez Gorenje Štajersko v Gradece.

Italija protestira proti jugoslovanski ofenzivi na Koroskem in se protivi sasedbi Beljaka in Celovec.

Trst, 1. junija. — Italijanski listi živahno komentirajo jugoslovansko vojaško akcijo na Koroskem in alarimirajo javnost proti tej akciji, češ, da bi uspeh te ofenzive bil v veliko škodo za Italijo, posebno ako bi Jugoslavlani prišli v posest Beljaka in Celovec. Zato kličejo entento, naj nastopi proti tej akciji ter ukrene, da se ustavi prodiranje jugoslovanskih čet.

"Giornale d'Italia" od 30. maja prinosa daljši članek, ki se peva s tem vprašanjem. Najprej omenja, da dela Jugoslavlani največje ovire gospodarskemu razvoju Italije, da hoče, na pr. uničiti italijansko lesno trgovino, ki je tako lepo cvetela v bivši habsburški monarhiji, in sicer na ta način, da je odpravila vse koncesije, ki so si jih Italijani pridobili s svojim delom in denarjem ter z vsrtnim

bojem proti oviram in nezaupnosti bivše avstrijske vlade.

Druge težkoče pa so se pojavile v obliki prohibitivnih carin za vse italijanske produkte in s prepovedjo transita po Jugoslaviji za italijansko blago. Skratka, pravi list, da se mora Italija odločno upreti vsakemu poizkusu Jugoslovčanov, da bi se polastili Beljaka in Celovec, kajti škoda, ki bi iz tega izhajala, bi bila za Italijo večja nego za nemško Avstrijo. Je sicer res, pravi list, da pripada odločitev o končno veljavni posesti ozemlja bivše avstro-ogrške monarhije pariški konferenci, vendar je to le do gotove meje za Italijo dobro jamstvo proti jugoslovanskim spletkam.

Italijani morajo na vsak način zabraniti Jugoslovčanom, da bi z Beljakom in Celovcem ustvarili act aecompli; kajti sicer bi bilo vspricho velikih protekcij, ki jih uživajo Jugoslavlani v Parizu, skoro nemogoče priistiti jih, da zapuste zasedene točke.

Ako znači veliko škodo že dejstvo, da mora ena najglavnejših železniških prog Avstrije, in sicer južna železnica, Dunaj-Gradece-Ljubljana-Trst, teči čez jugoslovansko ozemlje, bi bila direktna katastrofa za Trst, če bi bila tudi druga železniška zveza s Trstom, in sicer transalpinska, obsojena, da se mora podvreči v Celovec jugoslovanski kontroli, in če bi bila izpostavljena nevarnosti, da bi bila lahko odstranjena od — kakor se izraža list — naših ljubeznivih sošedov.

Ker se torej Italija v jadranskem problemu nahaja proti celemu omrežju splet in zavrtnosti, ene nevarnosti od druge, zaključuje list s pozivom na italijanske vladne moče, da morajo imeti oči odprte, ne samo, da vidijo, kaj se godi na pariški konferenci, nego tudi spletkarenje, ki se vrši na italijanski meji.

Tako je treba! — Splitski trgovec s papirjem, Milisich, je imel v svoji trgovini sliko avstrijskega krvnika Franca Jožefa. Ko je to izvedela policija, je prišel komisar in zaplenil sliko. Milisich je v preiskavi zaradi veleizdaje.

Zgraditev modernih kaznilnic. Minister za pravosodje je izdelal načrt za zgradbo modernih kaznilnic, kakoršne obstoje na Angliškem in Francoskem. V teh zavodih se bodo kaznjenci navajali k delu in učili raznih obrtov. To bi bile torej nekakšne poboljševalnice. Nameravajo se ustanoviti štirje taki zavodi.

Veriženje in tlitopasko gnezdo. — "Kolizej" — ona mrka, temna kasarna na Marije Terezije cesti — je pravo pravcato zavetišče raznim verižnim navijačkim elementom. V soboto na vse zgodaj zjutraj so resno vstopili trije policijski agentje v stanovanje v robu št. 65. Preiskali so temeljito stanovanje podnajemnice, 27letne elegantne gospodične — nemške tarice — Marije Kolb, Tirolke iz Halla. Ta gospodična se je marljivo bavila z veriženjem in tlitaptvotvom tobaka v nemško Avstrijo. Veriženje ji je donalo lepe tisočake. Najela je tovarišice, ki je v selitvenem vlaku fingirala bolnico ter ležala na blazinah, napolnjenih s tobakom. Nepričakovano, nevarna preiskava je imela lep uspeh. Našli so 30 kg cigaretnega finega tobaka in 10.000 kron denarja. Tobak in denar je policija zaplenila; Marijo Kolb pa je poslal na deželno šolščice, kjer ima priliko premišljevat o usodi lahkega verižništva.

Samostojna kmečka stranka. — Sklicatelji so večeraj sklicali pri "Novem Svetu" v Ljubljani shod jugoslovanskih kmetov, katerega se je jako številno udeležila ljubljanska okolica. Program zborovanja je bil zelo dolg in obširen, obsegal je 17 točk. Sklenili so voliti posebno agrarno politiko in braniti interese posestnikov. Razni govorniki so zelo ostro nastopili proti sedanjemu načrtu agrarne reforme. Na shodu je govoril tudi zelo značilno Gustav Pire, ravnatelj kmetijske družbe. Ustanovila se je "Samostojna kmečka stranka", izvoljeno je bilo tudi strankino načelstvo, in sicer za predsednika posestnik Jakob Kušar iz Notranje Gorice.

Na ljubljanski realki so na hodniku v I. nadstropju prav lepe slike oziroma fotografije, ki predstavljajo pristno slovenske pokrajine, imajo pa v povčilo gledalca nemške krajevne označbe.

Subskripcija 4% državnih bonrov. — Pri ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih poizkušnjih je bilo od inkl. 30. maja

podpisanih od 896 strank 12.915, 500 K 4% državnih bonrov.

Notranji politični položaj Jugoslavije. — Zagrebški "Obzor" je priobčil sledeči uvodni članek:

Potreba ni, da naglašamo kritični položaj, v katerem se nahajamo sedaj. Iz ene strani nam preti nevarnost italijanskega imperializma, katere hoče zaslužiti stotine Hrvatov in Slovencev, kateri s strahom pričakujejo, ali se bodo osvobodili izpod tiranskega nasilja tuje države, v katerem se nahajajo, iz druge strani nam preti nevarnost, da ne preplavi ruski boljševizem naše pokrajine in ne spravi ves Balkan v še večji kaos, kot je sedaj.

Sedanji naš položaj v očigled italijanskega imperializma in internacionalnega komunizma, je tako težak, da je potreba, da imamo dobre in večše državnike, da našo nacionalno in demokratsko državo obvarujejo ene in druge pogibe.

V prvem oziru imajo naši delegati na mirovni konferenci veliko in težko odgovornost, ker oni se morajo uprati z vsemi silami italijanskega imperializma, a v drugem vprašanju imajo veliko odgovornost naši ministri. Oba vprašanja sta tako tesno zvezana in naš zunanji položaj zavisi od pravične rešitve notranjega vprašanja in odločitev na mirovni konferenci bo zelo delovala na notranje razmere v državi.

Z velikim zadovoljstvom opazujemo delovanje našega delegata na mirovni konferenci, dr. Trumbića in v veseljem opazujemo njegov silni odpor, da nam obvaruje etnografske meje in tako ojači pozicijo Evrope. Toda ako se ozremo na naš notranji politični položaj, moramo z žalostjo konstatirati, da se vsi drugi veliki pogreški že od prvega dne, ko se je ustanovila nova država, kateri

imajo velik vpliv na zunanjo politiko in otežujejo delo naših delegatov v Parizu.

Ker nam ni moči več, da vplivamo na zunanji položaj, ker se moramo ozirati na mednarodno situacijo, imamo pa popolnoma proste roke pri urelitvi naših notranjih razmer in vpeljati našo politiko na pravo pot in na ta način lahko računamo, da bo to tudi vplivalo na zunanjo našo politiko.

Notranje ministristvo se pa mora postaviti na stališče, da zastopa vse tri navede in ne samo enega. Kajti, dokler se jugoslovanska zastopstvo na mirovni konferenci ni postavilo na stališče, da zastopa vse tri narode v državi Slovenec, Hrvat in Srbov, je bil položaj izredno težak, ravno tako je tudi z ministristvom za notranje zadeve. Kajti mi ne maramo nobene Velike Srbije ali Velike Hrvatske, biti hočemo enakopravni, imeti vsak narod ene in iste pravice in ne smemo dopustiti, da bi se stvorila država, v kateri bi bila dva razreda državljanov.

Toda, to ministristvo je bilo do danes na tem stališču in je vodilo tak politiko, da so imeli prednost oni, kateri so odobravalj politiko Pašića, Protića in Pribečevića, kateri odobravajo centralizem, kateri se ozirom na delovanje pooblaščenega hegemonija enega plemena, a v praksi vlada strankarske kooperacije s staroradikalci in demokratami in imajo vsi ti obojevalci centralizma državljanske privilegije prvega razreda. Vsi ostali, kateri nečejo delovati s temi strankami, niso samo državljani drugega razreda, ampak so vedno izpostavljeni političnim preganjanjem in osumljenju, da so separatisti, da rujejo proti državnemu jedinstvu, da so republikanci.

Naj bo to kakorkoli že, toda vsi vemo, da to mogoče koristi stranki, katere je sedaj na vlad-

nem krmlu, toda vemo dobro tudi da škoduje to strankarstvo in protitežiranje celi državi. Opominjali smo že velikokrat, toda zaman. Nihče se ne ozira na to, kajti ozirajo se samo na moč, na sedanjo vlado. Toda ta vlada ni od ljudstva in radi tega se drži tako krčevito vladnih stolic. Te dve stranki sta prišli do vladnih janič edino iz tega razloga, ker sta napravili kompromis s drugimi strankami in sta se zavezali, da ne bodeta vodili strankarske politike, ampak samo državno. Toda ta državna politika bi morala iti sred njo pot, da bi zadovoljila vse stranke in ne samo eno. Toda stranka, katere je sedaj na vladnem krmlu podpira in protežira ter se oziira samo na Protić-Pribečevićev stranko in narodni klub. Ko je pa Jugoslovanski klub to videl, da se vodi strankarska politika pri vladi... (zaplenjeno od vojnega cenzorja tri vstave. Op.) je takoj odločno zahteval, da se preneha ta enostranska politika, katere je v svojem kratkem času pritrla narod v neveljavo in v strah pred novim političnim suženjstvom. Posebno se Hrvti, ki so bili vedno iskreno udani jugoslovanski ideji za združitev vseh Jugoslovčanov, sedaj ozlovoljeni gledajo, kako ta velika jugoslovanska ideja počasi umira pod protektoratom Pašića in Pribečevića.

Prepoved točenja alkoholnih pijač vinjenim vojakom. Gostilničarje in kavarnarje se glasom odredbe komande mesta Ljubljane od 26. maja 1919, št. 380 opozarja, da je točenje alkoholnih pijač vojakom, ki so že vinjeni ali katerim se pozna, da bi pri nadaljnjem uživanju postali vinjeni, prepovedano. Prestopiti se bodo kaznovali po ministrski naredbi z dne 30. septembra 1857 do 200 K globe oziroma 14 dni zapra.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.

Polski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podraski.

Nadaljevanje.

"Zaglobo preganjaš!" zakričel, nastavlji mu vzdigneno sabljo. Mej tem prilete z nasipov novi sodčki se smolo. Burlaj pogleda nasprotnika in ostrini.

Ni se začudil, ko sliši to ime, ker mu je bilo že poprej znano; ko pa spozna moža, katerega je kot Bohunovega prijatelja gostil v Jampolu, nehoté osupne in to ga je tudi pogubilo. Zagloba, uporabilši ugodni trenutek, ga vseka s sabljo po glavi ter ga z enim mahljajem prekotati s konja.

To se je zgodilo pred očmi vse vojske. Radostnim krikom husarjev je odgovarjal krič osupnenja molojcev, ki so zgubili ves pogum, ko so videli poginuti starega črnomoškega leva, ter se niso več branili. Samo oni, katere je izprovel Subagazi, so se rešili, drugi so poginili, ker to noč nihče ni lovil vjetnikov.

Preganjan od staroste Krasnostavskega, je bil Subagazi prisiljen umakniti se k svojemu taboru. Krič zmagoslavja in veselje je kar pretresal ozračje, ki je močno smrdelo po dimu strelnega prahu. Zmagovalci so stali na nasipu veslega lica, črni od smodnika, dihaajo v se sveži zrak, pripravljeni planiti v boj, če bi bilo treba. Toda palogama so se vračali tudi jezdeci z borišča. Knez Jeremija prijezdi na nasip, da ogleda bojno polje; za njim so prišli poveljniki praporšček Marko Sobieski in Prijemski.

"Živijo Jarema!" so klicali vojaki. "Bog živi našega očeta!"

"Hvala vam, gospodje! Hvala vam, gospodje!" je ponavljal knez, priklanjajoč se na vse strani.

Potem se obrne k Prijemskemu. "Ta nasip je prevelik!" reče.

Prijemski v znamenje soglasja pokima z glavo.

Vojskovodje so prehodili bojišče od zapadnega ribnika proti vshodnemu, ogledujoč borišče in škodo, ki jo je napravil sovražnik nasipom, kakor tudi sam nasip. Mej tem so za knezovo karavano razvneti vojaki nesli sredi krika na rokah v tabor gospoda Zagloba, kakor glavnega zmagovalca današnjega dne, ki je bil rdeč kakor rak. Mahal je z rokami, da ni zgubil ravnotežja in padel na zemljo se svojega sedeža ter kričal na vso moč.

"Ha! dal sem mu vohati popra! Nalašč sem tekel, da sem ga zvalil za seboj... Ne bo nam več burlaj, pasji brat!... Treba je bilo pokazati dober zgled mladim vojakom, kako se bijejo stari!... Za Boga, le previdno!... Držite močnejše, sicer me še potolčete!... Verjemite mi, da nisem imel lahek posel z njim!... Paxja s druga, kako se mi je nastavljal!... Previdno!... Pustite me raje!..."

"Živijo, Zagloba!" kričali so vojaki.

"Nesemo vas k knezu!" so kričali drugi.

"Živijo! Živijo!"

Zaporočki hetman, dospelvi v svoj tabor, je rjovel kakor ranjen lev, trgaj se sebe obleko in praskal si obraz. Njegovi starešine, kar se jih je rešilo, so molče stali okrog njega.

"Kje so moji polki? Kje molojci?" je vpil ves razdražen. "Kaj porečeta kan in Tuhaj-bej?"

Dajte mi Jaremo, ali pa me nataknite na kol!... Starešine molče.

"Čemu so mi čarovnice prerokovale zmago?" je rjovel hetman. "Odsekajte glavo vražaricam! — Vse so mi dejale, da dobimo Jaremo v svoje roke!..."

Bilo je že navadno, da so vsi molčali, kadar je rjovel hetman; toda sedaj je bil lev premaga in starešine se ga niso več tako hudo bali ter postali celo predrzni.

"Jaremi ne vzdriš!" reče očno Stepka.

"Pogubiš nas in sebe!" ozve se Mrazoveci.

Hetman plane po koncu kakor tiger.

"A kdo je zmagal pri Žolnih Vodah, pri Korsunu, pri Pilavcah?"

"Ti!" reče rezko Voročenko. "Toda tu ni bilo Višnjavekega."

Hmelnički se zgrabi za glavo.

"Obljubil sem kanu nocoj prenočišče v gradu!" tuli v obup.

"Kar si ti obljudil kanu, to je tvoja skrb," odvrne Kulak. "Pazi na svojo glavo, da ti ne odpade z vratu... toda ne goni nas v napad, ne pogublaj služabnikov božjih!... Ukaži napraviti okope, izkopati kanale; obkolji Lahe z nasipi — drugače gorje ti!"

"Gorje ti!" ponove turobni glasovi.

"Gorje vam!" odvrne Hmelnički.

Polkovniki so govorili glasno kakor grom. Naposled se Hmelnički zavrtel ter pade na kup ovčjih kož, pokritih z dragocennimi preprogami v kotu šotora. Polkovniki so stali pri njem s pobešenimi glavami. Naposled je Hmelnički sklonil po koncu ter zakričal:

"Dajte žganjice!..."

"Ne boš pil!" reče Vihovski. "Kan te takoj pokliče."

Mej tem je kan sedel v šotoru za miljo oddaljenem od borišča ne znajoč prav nič, kaj se godi s Hmelničkim. Noč je bila tiha in topla. Obkoljen od mul in agov, je pričakoval veselih novic in pogledujoč na iskrečo nebo, je zamišljeno govoril:

"Mohamet Rosullah!"

V tem času na penastem konju, ves zasoplen in oblit s krvjo, pridirja Subagazi, skoči s sedla ter globoko se priklanja, čaka vprašanja.

"Govori!" reče kan s polnimi ustmi datljev.

Subagazi so besede kakor plamen palice ustnice, toda ni smel spregovoriti brez navadnih nasipov, zato začne priklanjajoč se neprestano, z naslednjimi besedami:

"Najmočnejši kan vseh ord, vnuk Mahometa, samostojni vladar, moder in srečen gospodar, veja z drevesa spoznanja dobrega in hudega..."

"Govori urneje!" seže mu kan v besedo, ker ni mogel čakati konca narekovanih naslovov, opazivši kri na licu svojega služabnika. "Govori modro in jasno, ali so že vzeli tabor nevernikov?"

"Bog ni dopustil."

"Lahi!"

"Zmagali so."

"Hmelnički!"

"Je pobit."

"Tuhaj-bej!"

"Je ranjen."

"Bog je eden!" odvrne kan. "Koliko veternikov je šlo v raj?"

Subagazi dvigne oči proti nebu ter pokazavši z okrvavljeno roko na nebo, reče svečano:

"Toliko, kolikor je teh leskečih luči pri Agah Allahovih."

Debelo kanovo lice zardi ter se zakramlja jeze.